

Lão Hạc

Nam Cao

A photograph of an elderly man with a grey beard, wearing a brown long-sleeved shirt and grey trousers, sitting on the ground. He is holding a brown dog in his arms. The background shows a rustic setting with a wooden table, a woven basket, and a wall made of mud or plaster. The text "HOẠT ĐỘNG 1" and "MỞ ĐẦU" is overlaid on the image in a yellow box.

HOẠT ĐỘNG 1

MỞ ĐẦU

Đoạn phim trên giúp em nhận ra nhân vật và chi tiết tiêu biểu nào trong truyện ngắn “Lão Hạc” của Nam Cao?

HOẠT ĐỘNG 2
HÌNH THÀNH KIẾN
THỨC MỚI

The image features a decorative border with green leaves and gold stars. The border is composed of multiple layers of green lines, with a gold starburst pattern at the corners. The text is centered within this border.

I. KIẾN THỨC NGŨ VĂN

PHIẾU HỌC TẬP 01

Tìm hiểu về cách xác định đề tài, chủ đề trong tác phẩm văn học

	Đề tài	Chủ đề
Ôn tập lại khái niệm (đã học ở lớp 6)
Cách xác định
Ví dụ

1. Ôn tập về khái niệm về đề tài, chủ đề

Đề tài

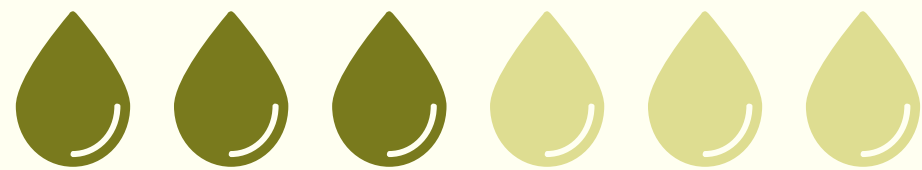
Là phạm vi cuộc sống được miêu tả trong văn bản.

Chủ đề

Là vấn đề chính được thể hiện trong văn bản.

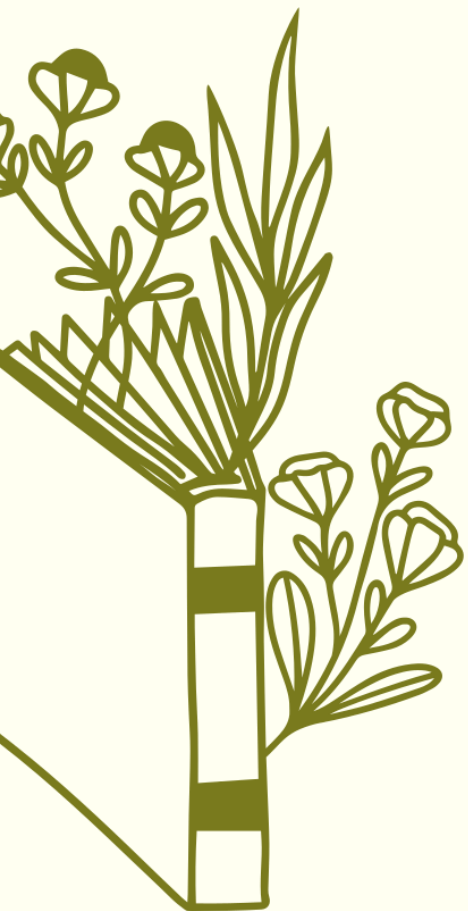
2. Cách xác định đề tài, chủ đề trong tác phẩm văn học

Để xác định đề tài, người ta thường đặt câu hỏi: Tác phẩm viết về cái gì (hiện tượng, phạm vi cuộc sống)?

Để xác định chủ đề, người ta thường trả lời câu hỏi: Vấn đề cơ bản mà tác phẩm nêu lên là gì?

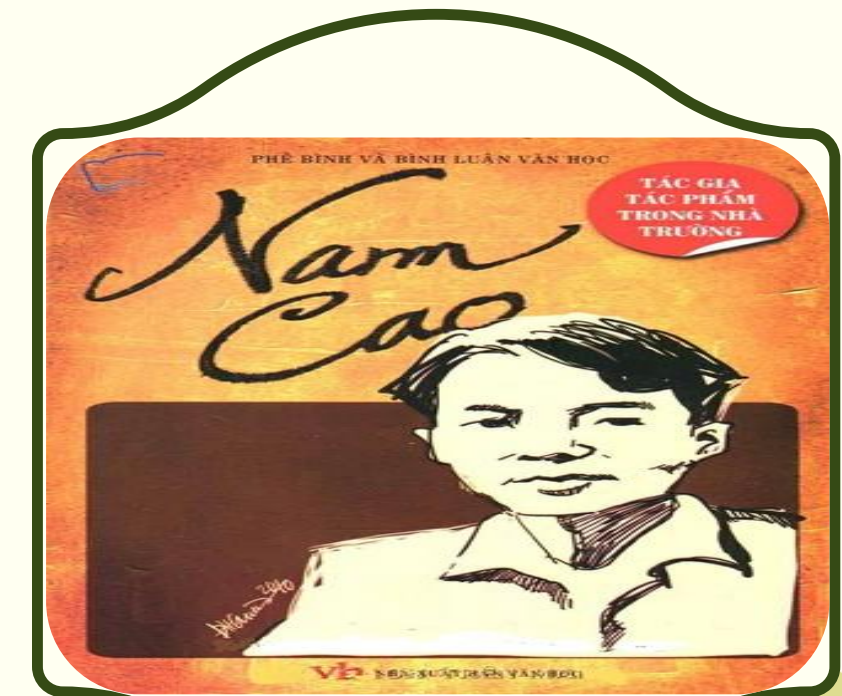

II. ĐỌC- TÌM HIỂU CHUNG

1. ✨ Tác giả: Nhà văn Nam Cao

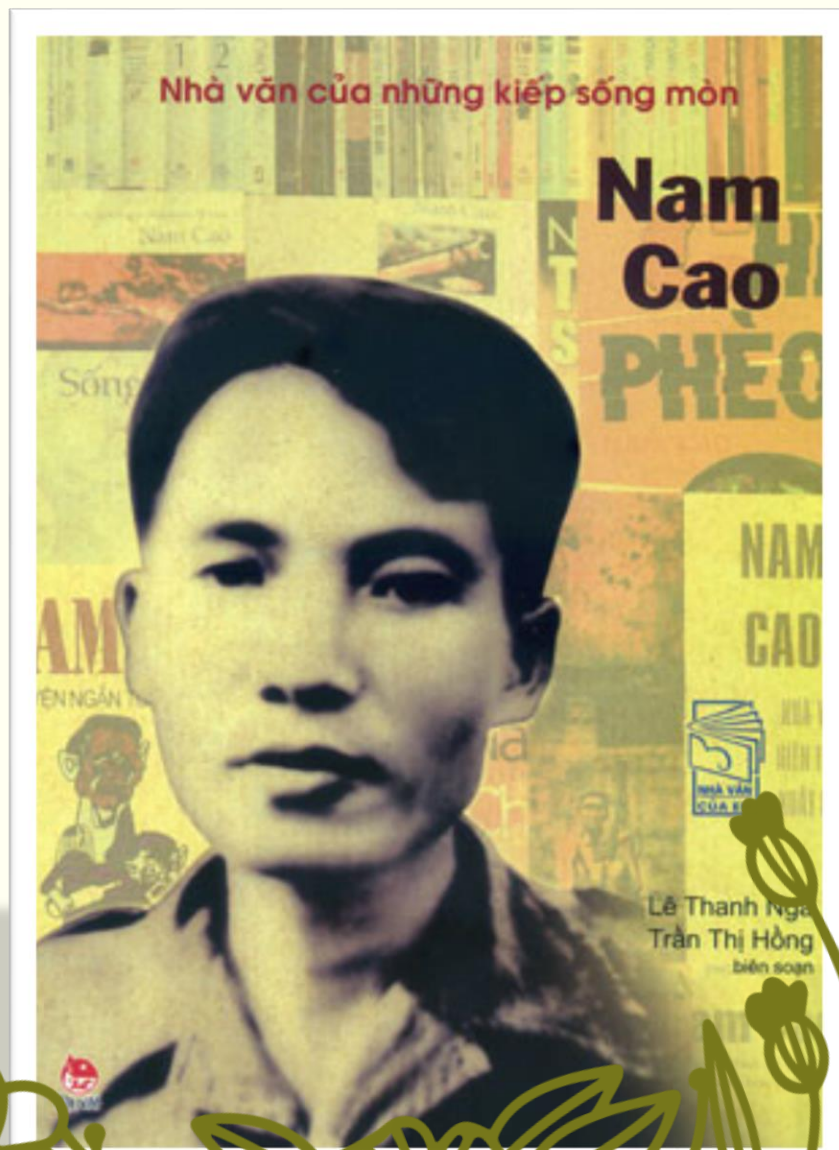

- ✨ Tên khai sinh là **Trần Hữu Tri** (1917 - 1951);
- ✨ Quê quán: làng Đại Hoàng, phủ Lí Nhân (nay là xã Hòa Hậu, huyện Lí Nhân), tỉnh Hà Nam.
- ✨ Ông là một nhà văn hiện thực lớn (trước Cách mạng Tháng Tám), một nhà báo kháng chiến (sau Cách mạng), một trong những nhà văn tiêu biểu nhất thế kỷ 20.

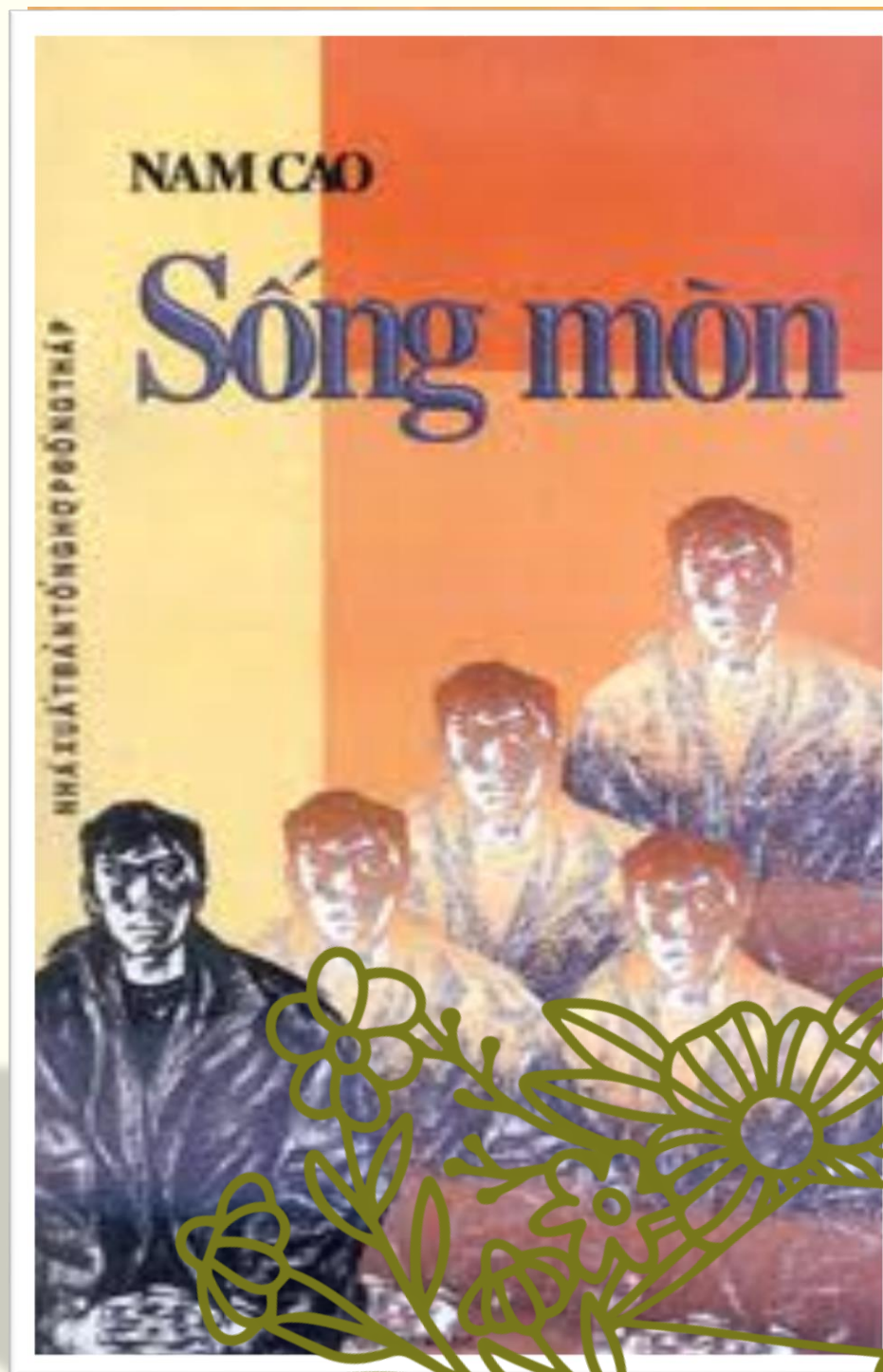

Cuộc đời

- ✦ Nam Cao từng làm nhiều nghề, chật vật kiếm sống và đến với văn chương đầu tiên vì mục đích mưu sinh. Năm 1943, ông tham gia hội văn hóa cứu quốc.
- ✦ Sau 1945, ông tham gia phong trào cách mạng.
- ✦ Năm 1948, ông ra nhập Đảng cộng sản Việt Nam, và tham gia hoạt động văn nghệ tích cực phục vụ công tác kháng chiến
- ✦ Năm 1951, ông đã hi sinh trên đường đi công tác ở tỉnh Ninh Bình.

Sự nghiệp sáng tác

Tác phẩm chính

- + Tiểu thuyết *Sống mòn*
- + Truyện ngắn: *Chí Phèo* (1941)
- + *Đời thừa* (1943)
- + *Một đám cưới* (1943)
- + *Một bữa no*, (1943)
- + *Đôi mắt* (1948) ...

Quan điểm nghệ thuật

- ✦ Nghệ thuật vị nhân sinh.
- ✦ Văn chương chính là hiện thực cuộc sống.

Đề tài trong sáng tác
Người nông dân và
người trí thức bị cái đói
nghèo vùi dập.

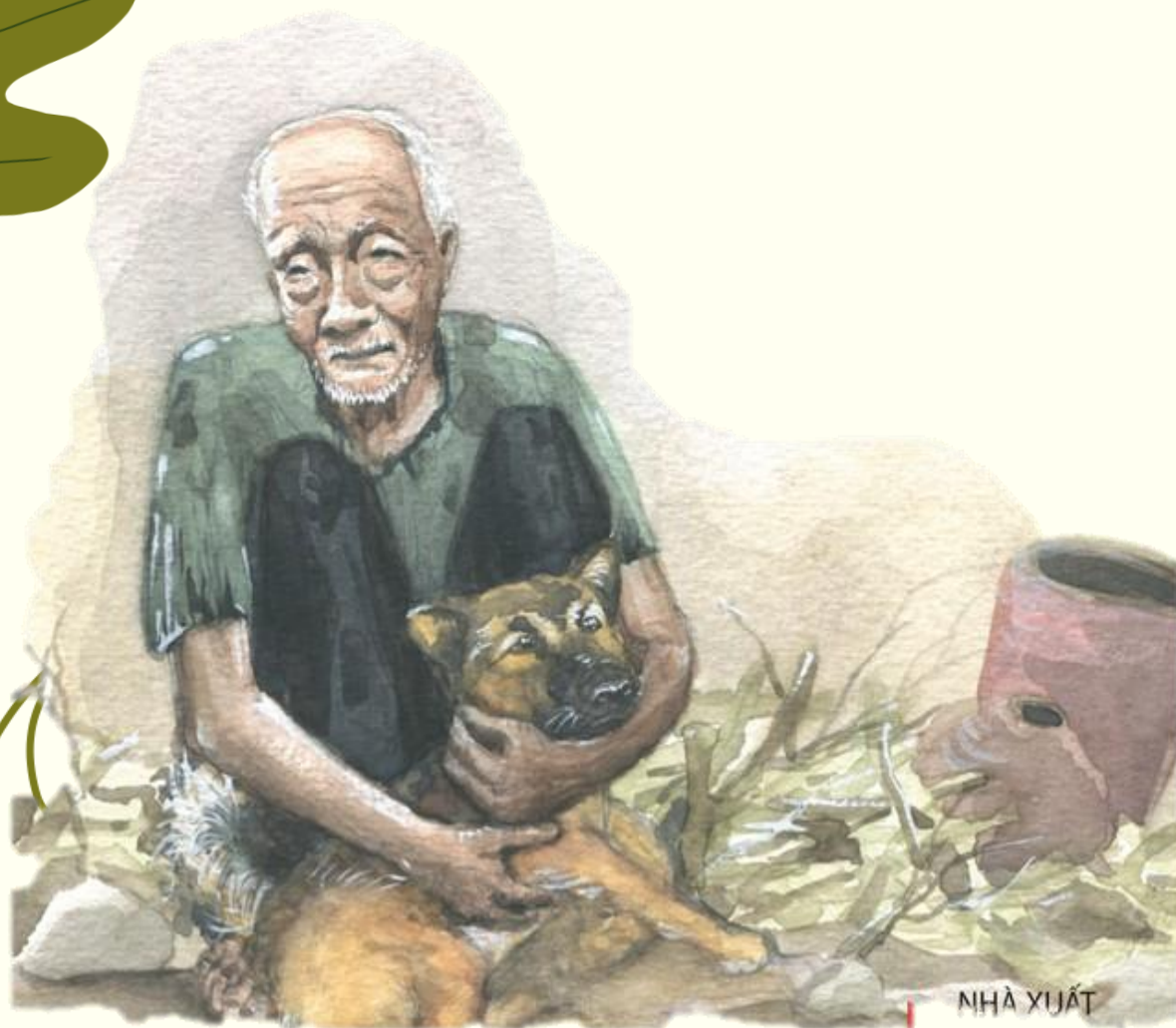
Giải thưởng
Ông được tặng giải
thưởng Nhà nước về văn
học nghệ thuật năm 1996.

2. Tác phẩm

a. Đọc, từ khó

b. Tìm hiểu chung

PHT số 01: Tìm hiểu chung về tác phẩm *Lão Hạc*

Câu hỏi	Trả lời
1. <i>Nêu hoàn cảnh sáng tác của tác phẩm “Lão Hạc”</i>	- Hoàn cảnh sáng tác: ✨
2. <i>Xác định đề tài, chủ đề, ý nghĩa nhan đề tác phẩm</i>	- Thể loại: - Đề tài:..... - Chủ đề:
3. <i>Tác phẩm có những nhân vật nào?</i>	- Nhân vật:
4. <i>Tác phẩm được kể ở ngôi thứ mấy? Ai là người kể lại câu chuyện?</i>	- Ngôi kể: (người kể chuyện là:.....)
5. <i>Các phương thức biểu đạt được sử dụng trong tác phẩm?</i>	- Phương thức biểu đạt:.....

Hoàn cảnh sáng tác: 1943, xã hội phong kiến nửa thực dân

Chủ đề: cuộc sống khốn khổ và nhân phẩm của người nông dân trong xã hội cũ.

Đề tài: người nông dân

Ý nghĩa nhan đề: Tác giả đã lấy tên nhân vật chính đặt tên cho tác phẩm. Nội dung chính của tác phẩm xoay quanh số phận nghèo khổ của lão Hạc

Thể loại:
Truyện ngắn

1

2

Nhân vật:
Lão Hạc, ông giáo, ...

Ngôi kể: thứ nhất (ông giáo kể lại truyện, xưng “*tôi*”)

3

4

Phương thức biểu đạt: tự sự kết hợp biểu cảm, miêu tả, ...

The image features a central text block enclosed in a decorative frame. The frame consists of multiple horizontal lines, with the top-left and bottom-right corners being rounded and filled with a pixelated pattern. Four four-pointed starburst shapes are placed at the corners of the frame. The background is white, with green leafy branches and clusters of small green circles in the corners.

III. ĐỌC- HIỂU VĂN BẢN

1. Cốt truyện và bố cục truyện

PHT số 02: Tìm hiểu về cốt truyện và bố cục tác phẩm

Cốt truyện (nhóm chẵn)	Bố cục (nhóm lẻ)
Truyện <i>Lão Hạc</i> có những sự việc chính nào? Các sự việc được sắp xếp ra sao?	1) Có thể chia tác phẩm <i>Lão Hạc</i> thành mấy phần? Nêu nội dung chính của từng phần. 2) Phần (1), (2) – chữ in nhỏ- mở đầu văn bản có vai trò như thế nào đối với phần sau của truyện?

✦ a. Cốt truyện

- Lão Hạc là một người nông dân nghèo, vợ mất sớm, con trai vì nghèo mà không lấy được vợ nên phần chí xin đi mộ phu đồn điền cao su, một mình lão Hạc thui thủi, bầu bạn với cậu Vàng.
 - Do mất mùa, thiên tai, làng mất vé sợi, lão ốm nặng kéo dài, lão phải tính toán bán cậu Vàng đi.
 - Sau khi bán chó, lão Hạc tính trước tương lai khi gửi gắm ông giáo tiền bạc và trông nom nhà cửa.
 - Cuối cùng lão Hạc tự tử bằng bả chó.
-
-

✦ b. **Bố cục: 4 phần**

Phần 1

Hoàn cảnh của Lão Hạc

Phần 3

Những ngang trái xảy
đến với lão Hạc

Phần 2

Mối quan hệ gắn của lão Hạc với cậu Vàng và tình cảnh ngặt nghèo của lão.

Phần 4

Kết cục đầy bi thảm của lão Hạc

2. Nhân vật

a. Nhân vật Lão Hạc

a1. Hoàn cảnh của Lão Hạc

PHT số 03: Tìm hiểu về hoàn cảnh của Lão Hạc (nhóm 1)

Hoàn cảnh lão Hạc trong truyện có gì đặc biệt?	Người đọc biết được hoàn cảnh ấy qua lời kể của ai?	Nhận xét của em
.....

Hoàn cảnh

- ✦ Nghèo khổ, vợ mất sớm, đưa con trai duy nhất bỏ đi làm đồn điền cao su.
- ✦ Tuổi già cô quạnh, chỉ biết bầu bạn với con chó.
- ✦ Ốm nặng kéo dài, tiêu hết tiền dành dụm, bão gió mất mùa, làng mất vé sợi, lão không kiếm được việc làm, giá cả đắt đỏ.
- ✦ Lão phải bán chó, nhờ ông giáo giữ tiền lo ma chay, và giấy tờ giữ vườn để cho con trai.
- ✦ Lão sống mỗi ngày một khổ cực, có gì ăn đấy.
- ✦ Lão xin bả chó kết thúc cuộc đời trong đau đớn, vật vã.

Đối tượng thuật lại

Qua lời kể của lão và nhân vật ông giáo.

Nhận xét

- Cuộc đời đầy bất hạnh, một kiếp người đau đớn, chua chát, bị cái đói nghèo vây bủa.
- Nhiều nỗi bất hành chồng chất, lão khổ cả về vật chất lẫn tinh thần, kiếp sống lay lắt, đáng thương

*a2. Diễn biến hành động, tâm trạng
của lão Hạc sau khi bán chó*

**PHT số 04: Tìm hiểu về hành động, diễn biến tâm
trạng của lão Hạc sau khi bán chó (nhóm 2)**

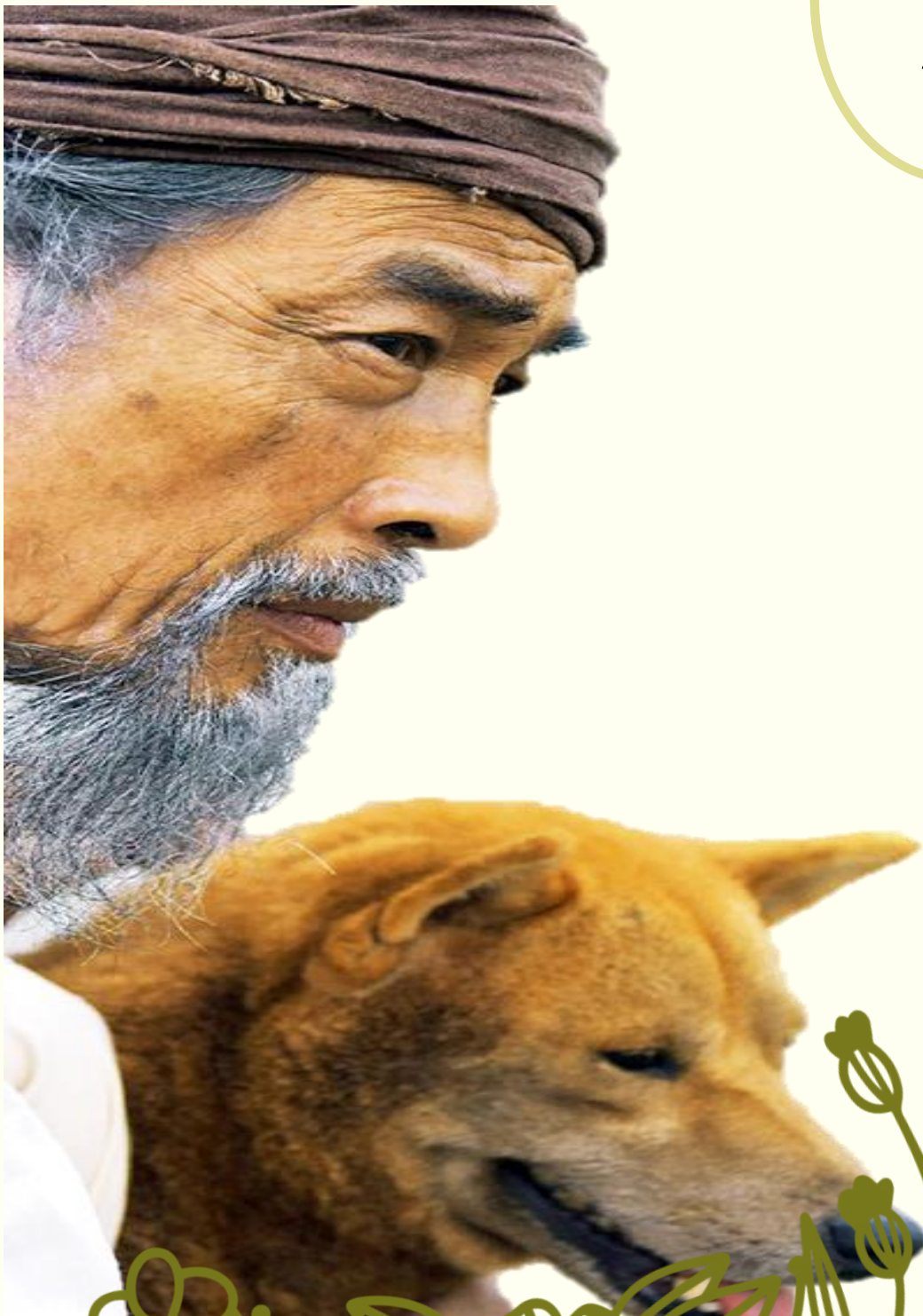
Hành động sau khi bán chó
Tâm trạng sau khi bán chó
Phân tích nguyên nhân của hành động và tâm trạng đó

Hành động sau bán chó

- Sang nhà ông giáo để báo tin, kể lại việc bán chó như thế nào.

- “*Cố làm ra vẻ vui vẻ*” nhưng lão “*cười như mếu*”, đôi mắt ầng ậng nước”.

- Nỗi niềm dần vỡ òa không ngăn lại được “*hu hu khóc*”.

Tâm trạng sau khi bán chó

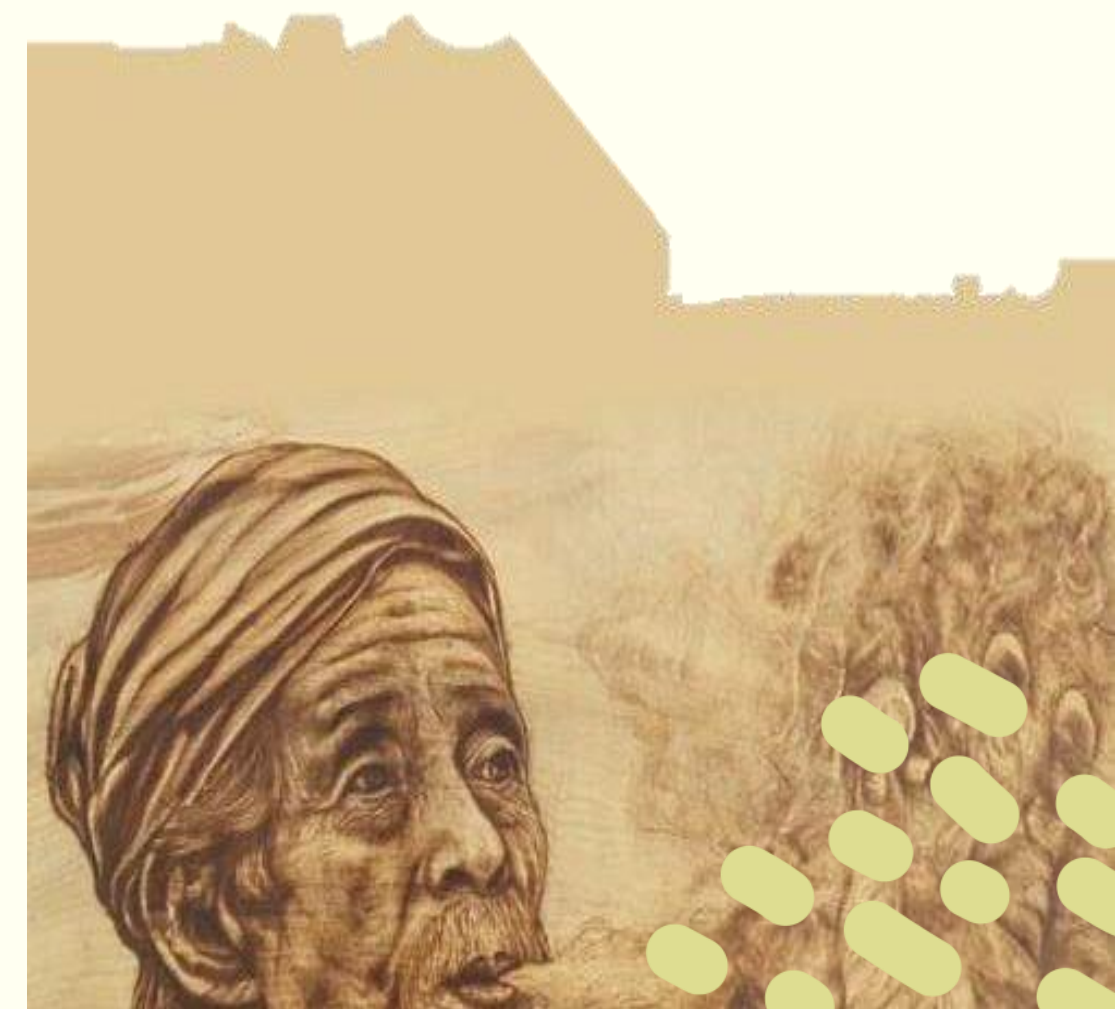

- ✦ Cảm thấy tội lỗi, tẻ bạc, xót xa, ân hận vì đã lừa một con chó
- ✦ Đau đớn, dần vật vì quá thương cậu Vàng
- ✦ Chua chát, cay đắng cho số phận cơ cực của bản thân

Nguyên nhân dẫn đến hành động và tâm trạng như vậy

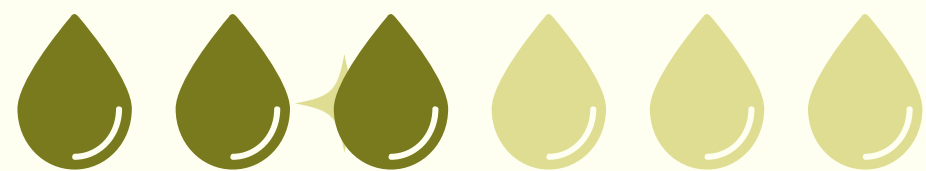
- Con chó vàng là người bạn chia sẻ nỗi cô đơn của của lão. Hành động bán chó mâu thuẫn với sự tử tế, bản tính nhân hậu, trọng tình nghĩa của lão.
- Lão Hạc xem cậu Vàng như một người bạn, thậm chí là người thân.
- Cậu Vàng là vật kỉ niệm, là sợi dây kết nối duy nhất với người con trai.
- Lão nhận thức rõ sự bế tắc của số phận khi phải bán chó.

a3. Cái chết của lão

PHT số 05: Tìm hiểu về cái chết của lão Hạc **(nhóm 3)**

Chi tiết về những việc lão Hạc nhờ ông giáo	Chi tiết khắc họa cái chết của lão Hạc	Nhận xét về nhân vật lão Hạc
.....

Việc làm trước khi chết

- Nhờ ông giáo đứng tên văn tự để trông nom hộ ba sào vườn.
- Gửi ông giáo ba mươi đồng bạc để lo đám tang nếu lão có mệnh hệ gì.

Diễn biến cái chết

- *“Vật vã ở trên giường, đầu óc rũ rượi, quần áo xộc xệch, hai mắt long sòng sọc”, “miệng tru tréo, bọt mép sùi ra, khắp người chốc chốc lại giật mạnh lên một cái, nảy lên”.*
- Chịu sự hành hạ khổ sở đến hai tiếng đồng hồ mới chết.

Nhận xét về nhân vật lão Hạc

Số phận đầy bi thảm

+ Là bi kịch của đời nghèo..

+ Đời nghèo đẩy người nông dân vào cái chết

Phẩm chất cao đẹp

+ Rất mực thương con, luôn vun đắp, dành dụm tất cả cho con

+ Lòng tự trọng, nhân cách trong sạch của lão.

b. Nhân vật ông giáo

PHT số 06: Tìm hiểu về nhân vật ông giáo

Hoàn cảnh
Suy nghĩ
Thái độ, tình cảm
Nhận xét về vai trò, đặc điểm của nhân vật trong tác phẩm.

Hoàn cảnh

Là trí thức nghèo,
sống mòn mỏi, bết tắc

Cái nghèo đeo đẳng
mãi

Là người hàng xóm ít
nhiều gắn bó với lão Hạc

b. Suy nghĩ

Thường có sự đối chiếu giữa hoàn cảnh của bản thân với hoàn cảnh của lão Hạc.

Càng cuối tác phẩm càng nhiều day dứt, suy tư về nhân thế

Có những bình luận, đánh giá sắc sảo, tinh tế về những chuyện lão Hạc kể hoặc những điều biết về lão Hạc.

c. Tình cảm, thái độ dành cho lão Hạc

Thoạt đầu có vẻ dửng dưng, thờ ơ khi nghe chuyện lão Hạc muốn bán chó và tâm sự về con trai

Cảm thông, muốn chia sẻ giúp đỡ lúc thấy lão Hạc đau đớn vì bán chó

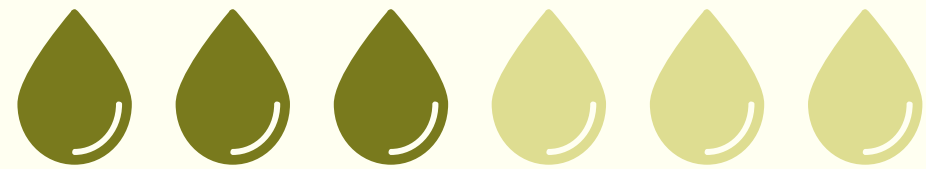

Buồn bã, khó hiểu khi thấy lão Hạc từ chối sự giúp đỡ.

Nghi ngờ, thất vọng khi nghe Binh Tư kể chuyện lão Hạc xin bả chó

Thương cảm, xót xa khi chứng kiến cái chết của lão Hạc và nguyện làm theo những mong muốn của lão Hạc để lão ra đi được nhẹ lòng.

d. Vai trò

Bộc lộ tình cảm, thái độ của nhà văn với nhân vật lão Hạc cũng như với người nông dân nghèo

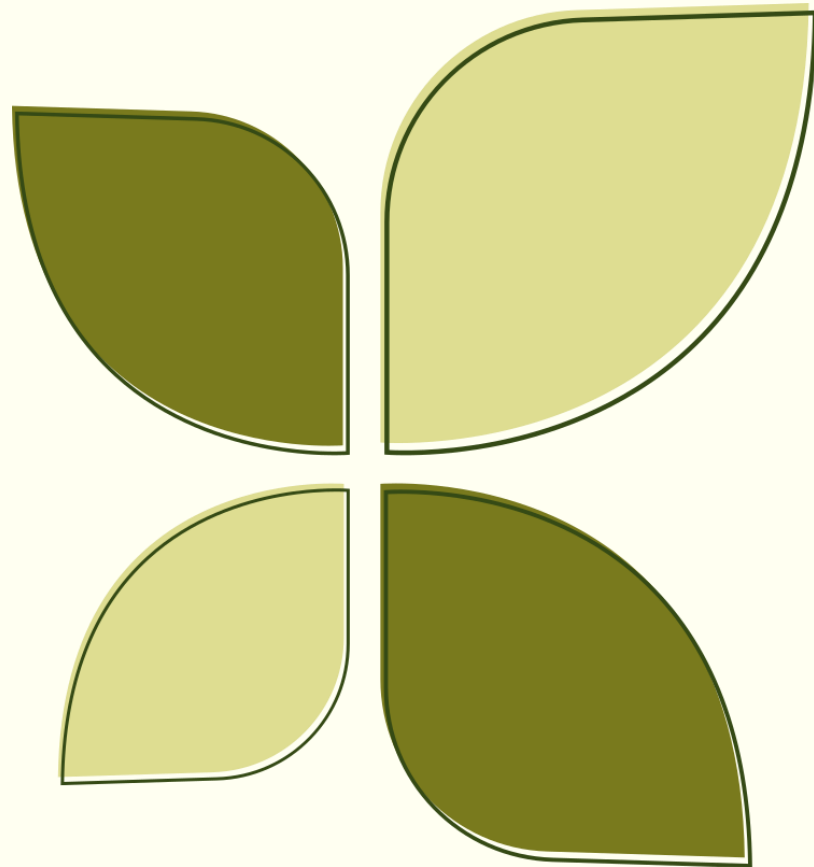
Với vai trò của người kể chuyện, nhân vật ông giáo đã giúp cho câu chuyện sinh động hơn nhờ sự đan xen, kết hợp yếu tố miêu tả, biểu cảm, nghị luận trong quá trình trần thuật.

✦ 3. Những yếu tố nghệ thuật đặc sắc của truyện

Xây dựng nhân vật sinh động, khắc họa tâm lí nhân vật tinh tế

Trần thuật bằng ngôi thứ nhất

✦
Kết hợp linh hoạt tự sự với một số phương thức biểu đạt khác

Cốt truyện độc đáo